

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
KHOA LUẬT**

VŨ HOÀNG THU TRANG

**PHÁP LUẬT VỀ HUY ĐỘNG VỐN DƯỚI HÌNH THỨC NHẬN
TIỀN GỬI VÀ THỰC TIỄN TẠI NGÂN HÀNG NÔNG NGHIỆP
VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN VIỆT NAM**

*Chuyên ngành: Luật kinh tế
Mã số: 60 38 01 07*

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

HÀ NỘI - 2015

**Công trình được hoàn thành
tại Khoa Luật - Đại học Quốc gia Hà Nội**

Cán bộ hướng dẫn khoa học: PGS. TS. LÊ THỊ THU THỦY

Phản biện 1:.....

Phản biện 2:.....

**Luận văn được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận văn, họp
tại Khoa Luật - Đại học Quốc gia Hà Nội
Vào hồi ..... giờ ....., ngày ..... tháng ..... năm 2015**

**Có thể tìm hiểu luận văn tại
Trung tâm tư liệu Khoa Luật - Đại học Quốc gia Hà Nội
Trung tâm tư liệu - Thư viện Đại học Quốc gia Hà Nội**

MỤC LỤC CỦA LUẬN VĂN

Trang

Trang phụ bìa

Lời cam đoan

Mục lục

Danh mục các từ viết tắt

MỞ ĐẦU..... 1

**Chương 1: NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ PHÁP LUẬT
VỀ HUY ĐỘNG VỐN DƯỚI HÌNH THỨC NHẬN
TIỀN GỬI** 8

**1.1. Những vấn đề lý luận về huy động vốn dưới hình
thức nhận tiền gửi**..... 8

1.1.1. Khái niệm, đặc điểm của tiền gửi..... 8

1.1.2. Khái niệm, đặc điểm, bản chất của huy động vốn dưới
hình thức nhận tiền gửi..... 13

1.1.3. Nguyên tắc của huy động vốn dưới hình thức nhận
tiền gửi..... 19

1.1.4. Vai trò của huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi..... 20

**1.2. Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận
tiền gửi**..... 22

1.2.1. Khái niệm, đặc điểm của pháp luật về huy động vốn
dưới hình thức nhận tiền gửi..... 22

1.2.2. Nội dung pháp luật về huy động dưới hình thức nhận
tiền gửi..... 25

1.2.3. Các quy định pháp luật về huy động vốn dưới hình
thức nhận tiền gửi ở Việt Nam 28

KẾT LUẬN CHƯƠNG 1 49

Chương 2: THỰC TIỄN THỰC THI PHÁP LUẬT VỀ HUY ĐỘNG VỐN DƯỚI HÌNH THỨC NHẬN TIỀN GỬI TẠI AGRIBANK VIỆT NAM.....	51
2.1. Những quy định nội bộ của Agribank về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi.....	51
2.2. Thực tiễn thực thi pháp luật về chủ thể tham gia hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi.....	53
2.3. Thực tiễn thực thi pháp luật về trình tự, thủ tục huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi.....	73
2.4. Thực tiễn thực thi pháp luật về hợp đồng tiền gửi.....	79
2.5. Thực tiễn thực thi pháp luật về bảo hiểm tiền gửi.....	85
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	95
Chương 3: MỘT SỐ KIẾN NGHỊ NHẪM HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VỀ HUY ĐỘNG VỐN DƯỚI HÌNH THỨC NHẬN TIỀN GỬI TẠI CÁC NHTM Ở VIỆT NAM VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG HUY ĐỘNG VỐN TẠI ARGIBANK	97
3.1. Kiến nghị hoàn thiện pháp luật huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi ở Việt Nam	97
3.1.1. Bổ sung các quy định về các hình thức huy động vốn	97
3.1.2. Kiến nghị hoàn thiện các quy định về chủ thể, quyền và nghĩa vụ của chủ thể tham gia huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi	99
3.1.3. Về hợp đồng tiền gửi.....	102
3.1.4. Về quy trình, thủ tục nhận tiền gửi.....	104
3.1.5. Về bảo hiểm tiền gửi	105
3.2. Kiến nghị đối với hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank	107

3.2.1.	Hoàn thiện quy định về chủ thể tham gia hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi.....	107
3.2.2.	Sửa đổi Quyết định 1122/QĐ-HĐQT-KHTH về mở và sử dụng tài khoản thanh toán trong hệ thống Agribank.....	108
3.2.3.	Bổ sung mẫu hợp đồng tiền gửi.....	109
3.2.4.	Bổ sung quy định quy trình, thủ tục nhận tiền gửi	110
	KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	113
	KẾT LUẬN	114
	DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	114

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

NHTM có vai trò quan trọng trong việc làm cầu nối đưa nguồn vốn tới dự án đầu tư trong nền kinh tế bằng hoạt động kinh doanh của mình với đối tượng kinh doanh đặc biệt là tiền tệ. Do đó, huy động vốn là một trong những hoạt động ngân hàng đặc thù. NHTM thực hiện huy động vốn thông qua nhiều hình thức. Tuy nhiên, nhận tiền gửi mang lại hiệu quả cao nhất, diễn ra thường nhật hàng ngày với số lượng giao dịch lớn, rủi ro, tranh chấp xảy ra nhiều, liên quan tới nhiều lĩnh vực trong đời sống.

Tuy nhiên, pháp luật huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi còn sơ sài, không thống nhất. Một số văn bản hướng dẫn chưa sửa đổi sau khi Luật các Tổ chức tín dụng 2010 ra đời. Điển hình là Quy chế về tiết kiệm tiền gửi ban hành kèm theo Quyết định 1160/2004/QĐ-NHNN ngày 13/9/2004, và Quyết định 47/2006/QĐ-NHNN về sửa đổi, bổ sung một số điều Quy chế về tiết kiệm tiền gửi.

Với những vấn đề nêu trên, cùng lựa chọn Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam (Agribank) là ngân hàng thương mại lớn, thực tiễn huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi phong phú nên tôi chọn đề tài ***“Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi và thực tiễn tại Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam”*** để làm đề tài luận văn cao học của mình.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

Cho đến nay, dưới góc độ pháp luật, một số nghiên cứu đã đề cập tới hoạt động huy động vốn của các NHTM như:

- Luận án Tiến sĩ Luật học: “*Hoàn thiện pháp luật điều chỉnh hoạt động của NHTM trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam*” của tác giả Ngô Quốc Kỳ;

- Luận án “*Các giao dịch thương mại chủ yếu của NHTM trong điều kiện nền kinh tế thị trường ở Việt Nam*” năm 2004 của tác giả Nguyễn Văn Tuyền;

- Khóa luận tốt nghiệp “*Pháp luật về huy động vốn của NHTM – Thực trạng và giải pháp*” năm 2011 của tác giả Ma Thị Thắm, Đại học Luật Hà Nội;

Điểm lại một số công trình, bài viết có thể thấy nhiều vấn đề liên quan đến pháp luật huy động vốn đã được đề cập. Tuy nhiên, cụ thể về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi và thực tiễn triển khai tại một NHTM cụ thể đến nay chưa có công trình nào nghiên cứu. Thực tế đó cho thấy, việc nghiên cứu đề tài *Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi và thực tiễn tại Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam* là cần thiết, hữu ích và có tính khả thi.

3. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích

Mục tiêu nghiên cứu của luận văn là làm sáng tỏ những vấn đề lý luận và thực tiễn về pháp luật huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi hiện nay ở Việt Nam cũng như thực tiễn tại Agribank. Từ đó đưa ra những kiến nghị và giải pháp nhằm hoàn

thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật tại Agribank. Để đạt được mục đích trên, luận văn hướng tới việc giải quyết các nhiệm vụ sau:

- Phân tích và làm rõ khái niệm, đặc điểm, vai trò của huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi;

- Phân tích những quy định pháp luật Việt Nam hiện nay về hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi của NHTM;

- Phân tích thực trạng các quy định pháp luật Việt Nam về hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi của NHTM và thực tiễn hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank nhằm làm rõ những bất cập cũng như nguyên nhân của thực trạng;

- Qua đó đưa ra một số giải pháp, kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy định pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi và nâng cao hiệu quả hoạt động huy động vốn của Agribank.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Phạm vi nghiên cứu của luận văn tập trung quy định pháp luật hiện hành của pháp luật Việt Nam điều chỉnh hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi của NHTM và thực tiễn tại Agribank. Đánh giá thực trạng những quy định này dựa trên cơ sở khoa học, thực tiễn vận hành và so sánh với pháp luật về huy động vốn của một số quốc gia trên thế giới và đề xuất kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi.

5. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp khoa học được sử dụng trong toàn bộ luận văn

là phương pháp luận, chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử để đánh giá khách quan, toàn diện thực trạng các quy định của pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi và thực tiễn áp dụng tại Agribank.

Ngoài ra, để hoàn thành mục đích nghiên cứu, luận văn cũng sử dụng nhiều phương pháp cụ thể như: phương pháp hệ thống, phương pháp phân tích và tổng hợp, phương pháp luật học so sánh để làm rõ các luận điểm nghiên cứu trong đề tài.

6. Tính mới và đóng góp của đề tài

Đề tài luận văn có tính mới, thể hiện ở những điểm sau đây:

- Đề tài làm rõ hệ thống những quy phạm mới nhất được ban hành điều chỉnh về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi trong hoạt động của NHTM theo pháp luật Việt Nam, chỉ ra những bất cập và hướng cần phải tiếp tục hoàn thiện trong thời gian tới;

- Đề tài phân tích thực tiễn thực thi những quy định pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank;

- Trên cơ sở phân tích những tồn tại, bất cập, đề tài nêu ra một số kiến nghị, giải pháp hoàn thiện pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi và nâng cao hiệu quả hoạt động huy động vốn của Agribank Việt Nam.

7. Bố cục của Luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Mục lục, Danh mục tài liệu tham khảo; Nội dung của Luận văn được chia làm ba chương, cụ thể:

Chương 1: Những vấn đề lý luận và pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi.

Chương 2: Thực tiễn thực thi pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank Việt Nam.

Chương 3: Một số kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại các NHTM và nâng cao hiệu quả hoạt động huy động vốn tại Agribank Việt Nam.

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ PHÁP LUẬT VỀ HUY ĐỘNG VỐN DƯỚI HÌNH THỨC NHẬN TIỀN GỬI

1.1. Những vấn đề lý luận về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

1.1.1. Khái niệm, đặc điểm của tiền gửi

1.1.1.1. Khái niệm tiền gửi

Tiền gửi là khoản tiền của người gửi tiền gửi tại NHTM dưới nhiều hình thức. Người gửi tiền có thể lựa chọn các loại hình tiền gửi theo mục đích của mình và hưởng quyền lợi, dịch vụ do ngân hàng cung cấp theo hình thức tiền gửi. Đồng thời ngân hàng được sử dụng số tiền gửi đó và cam kết thực hiện hoàn trả vào ngày đáo hạn hoặc theo yêu cầu của khách hàng.

1.1.1.2. Đặc điểm của tiền gửi

Mỗi hình thức tiền gửi đều có đặc điểm khác nhau, tuy nhiên về cơ bản tiền gửi có đặc điểm cơ bản sau:

- Sổ tiết kiệm, chứng chỉ tiết kiệm là chứng nhận về khoản tiền gửi.

- Tiền gửi phải được thanh toán khi có sự yêu cầu của khách hàng.

- Quy mô của tiền gửi rất lớn so với các nguồn khác.

- Tiền gửi là cơ sở để các NHTM phải thực hiện dự trữ bắt buộc.

1.1.2. Khái niệm, đặc điểm, bản chất của huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

1.1.2.1. Khái niệm

Huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi được hiểu là ngân hàng thực hiện hoạt động huy động vốn thông qua việc nhận tiền của các tổ chức, cá nhân vào NHTM dưới các hình thức tiền gửi theo nguyên tắc có hoàn trả đầy đủ cả gốc lẫn lãi cho người gửi tiền.

1.1.2.2. Đặc điểm

Hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi của NHTM có những đặc điểm cơ bản sau:

- Về chủ thể: quan hệ tiền gửi gồm hai chủ thể đặc trưng là NHTM và người gửi tiền.

- Về mục đích giao dịch nhằm sinh lời.

- Về thủ tục xác lập, thực hiện giao dịch: đơn giản, nhanh chóng, thuận tiện, ít tốn kém cho người gửi tiền.

- Huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi là hình thức huy động vốn quan trọng nhất của các NHTM.

1.1.2.3. Bản chất của huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Thứ nhất, huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi là hoạt động đi vay của ngân hàng từ khách hàng.

Thứ hai, chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi bao gồm bên nhận

tiền gửi (bên vay). Bên gửi tiền (bên cho vay) là tổ chức, cá nhân có tiền nhàn rỗi và có nhu cầu gửi tiền vào ngân hàng để bảo đảm an toàn tài sản và hưởng lãi tiền gửi.

Thứ ba, hình thức của quan hệ tiền gửi là hợp đồng tiền gửi (hợp đồng vay tiền) giữa NHTM với khách hàng.

Thứ tư, bản chất thẻ tiết kiệm hay sổ tiết kiệm là bằng chứng pháp lý xác nhận quyền chủ nợ của người gửi tiền đối với ngân hàng nhận tiền gửi.

1.1.3. Nguyên tắc của huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

- Quan hệ này được thiết lập trên cơ sở tự nguyện, bình đẳng và tự do thỏa thuận giữa các chủ thể.

- Có sự chuyển giao một số tiền nhất định từ người gửi tiền sang tổ chức nhận tiền gửi. Sau đó, tổ chức nhận tiền gửi có nghĩa vụ phải hoàn trả cho người gửi tiền cả gốc và lãi khi đến hạn hoặc khi người gửi tiền có yêu cầu.

- Quan hệ gửi tiền phát sinh trên cơ sở có sự tín nhiệm giữa các bên.

1.1.4. Vai trò của huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

- Vai trò đối với nền kinh tế: tiền gửi tiết kiệm góp phần thúc đẩy phát triển sản xuất kinh doanh, tăng cường đầu tư và đầu tư cũng góp phần khuyến khích tiết kiệm.

- Vai trò đối với NHTM:

- Huy động vốn là cơ sở để ngân hàng tổ chức mọi hoạt động kinh doanh.

- Vốn quyết định quy mô hoạt động tín dụng và các hoạt động khác của NHTM.

- Vốn quyết định khả năng thanh toán và đảm bảo uy tín của ngân hàng trên thương trường.

- Vốn quyết định năng lực cạnh tranh của ngân hàng.

• Vai trò đối với người gửi tiền:

- Tạo ra lợi nhuận đối với những đồng tiền nhàn rỗi và đảm bảo an toàn đối với khoản tiền trên.

- Tiền gửi tiết kiệm được Nhà nước bảo vệ bằng việc có quy định về tham gia bảo hiểm tiền gửi.

1.2. Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

1.2.1. Khái niệm, đặc điểm của pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi là hệ thống các quy phạm pháp luật do nhà nước ban hành điều chỉnh mối quan hệ huy động vốn của các TCTD dưới hình thức nhận tiền gửi từ người gửi tiền cho hoạt động kinh doanh của mình.

- Thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia.

- Bảo vệ quyền lợi, lợi ích của ngân hàng và người gửi tiền.

- Hạn chế rủi ro có thể phát sinh và những ảnh hưởng tiêu cực mang tính dây chuyền đối với nền kinh tế.

- Quy định những cơ chế kiểm tra, giám sát đặc biệt, đưa hoạt động của các NHTM vào khuôn khổ, chuẩn mực nhất định.

1.2.2. Nội dung pháp luật về huy động dưới hình thức nhận tiền gửi

Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi được cấu thành bởi các nội dung sau:

- Quy định về chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi của NHTM.
- Quy định về quyền và nghĩa vụ của chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi của NHTM.
- Quy định về thủ tục nhận tiền gửi của NHTM.
- Quy định về hợp đồng tiền gửi.
- Quy định về bảo hiểm tiền gửi.

1.2.3. Các quy định pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi ở Việt Nam

1.2.3.1. Chủ thể tham gia hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Theo pháp luật hiện hành, có hai loại chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi, bao gồm:

- **Bên nhận tiền gửi:** là các TCTD được thành lập và hoạt động theo Luật các TCTD 2010. Các tổ chức khác có hoạt động ngân hàng được pháp luật cho phép nhận tiền gửi tiết kiệm.

- **Bên gửi tiền:** là cá nhân, tổ chức Việt Nam hoặc nước ngoài có nhu cầu gửi tiền. Bên gửi tiền cũng phải thỏa mãn một số điều kiện nhất định, cơ bản là có năng lực pháp luật, năng lực hành vi. Tùy vào từng hình thức gửi tiền và loại tiền mà phạm vi chủ thể gửi tiền được quy định khác nhau.

1.2.3.2. Quyền và nghĩa vụ của bên gửi tiền

Ứng với mỗi loại tiền gửi khác nhau, pháp luật lại đưa ra những quy định khác nhau về quyền và nghĩa vụ của các chủ thể. Khái quát một số quyền và nghĩa vụ của bên gửi tiền như sau:

- Quyền năng chủ nợ.
- Được bảo hiểm tiền gửi bằng Đồng Việt Nam.
- Được cấp sổ tiết kiệm và toàn quyền sử dụng sổ tiết kiệm thực hiện quyền tài sản theo luật định.

- Được hoàn trả cả gốc lẫn lãi theo thỏa thuận với ngân hàng.
- Không được can dự vào việc sử dụng đồng tiền đã gửi vào ngân hàng.

1.2.3.3. Quyền và nghĩa vụ của bên nhận tiền gửi

Việc mở tài khoản tiền gửi cho khách hàng làm phát sinh quyền sở hữu của NHTM đối với số tiền gửi đó. Đồng thời, có nghĩa vụ đảm bảo an ninh cho số tiền trên và trả gốc cùng với khoản lãi cho khách hàng gửi tiền. Ngoài ra, một số nghĩa vụ đặc thù của NHTM trong hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi, cụ thể là:

- Tham gia tổ chức bảo đảm hoặc bảo hiểm tiền gửi hoặc bảo hiểm do Nhà nước quy định.

- Thông báo công khai mức lãi suất huy động vốn tiền gửi.

- Tạo thuận lợi cho khách hàng gửi và rút tiền theo yêu cầu, bảo đảm chi trả đầy đủ, đúng hạn cả gốc lẫn lãi.

- Mở tài khoản tiền gửi tại NHNN và duy trì tại đó số dư bình quân không thấp hơn mức dự trữ bắt buộc do NHNN quy định.

- Duy trì tỷ lệ đảm bảo an toàn như: tỷ lệ đảm bảo khả năng chi trả, tỷ lệ an toàn vốn tối thiểu, tỷ lệ vốn tối đa dư nợ cho vay so với số tiền gửi.

1.2.3.4. Trình tự, thủ tục huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Mỗi hình thức gửi tiền và loại tiền, trình tự, thủ tục gửi tiền được pháp luật quy định khác nhau. Theo quy định hiện hành về cơ bản, khách hàng mang theo CMND và điền đầy đủ các thông tin trên mẫu phiếu gửi tiền đã in sẵn do NHTM cung cấp, đăng kí chữ ký mẫu và nộp tiền. Sau đó ngân hàng thực hiện thủ tục nhận tiền, mở tài khoản tiền gửi, cấp cho người gửi tiền thẻ tiết kiệm có đầy đủ nội dung như tên ngân hàng, số tiền, kỳ hạn, ngày gửi, ngày đến hạn thanh toán, lãi suất, tên chủ sở hữu thẻ tiết kiệm...

1.2.3.5. Hợp đồng tiền gửi

Khi thiết lập quan hệ tiền gửi, NHTM và khách hàng đã xác lập hợp đồng tiền gửi, theo đó:

NHTM đã tiếp nhận sự chuyển giao quyền sở hữu và trở thành chủ sở hữu đối với số tiền gửi, có nghĩa vụ bảo toàn tiền gửi và hoàn trả gốc, lãi theo thoả thuận, hoặc cung cấp các dịch vụ các cam kết.

Khách hàng có quyền của một chủ nợ do là chủ tài khoản gửi tiền, tức là chủ nợ của ngân hàng, và có nghĩa vụ tôn trọng quyền sở hữu của ngân hàng đối với số tiền vốn đã ký thác cho ngân hàng.

1.2.3.6. Bảo hiểm tiền gửi

Bảo hiểm tiền gửi (BHTG) là một loại bảo hiểm bắt buộc, không vì mục tiêu lợi nhuận nhằm bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của số đông người gửi tiền, bảo đảm cho sự an toàn của hệ thống ngân hàng. Đối tượng tham gia bảo hiểm gồm:

- Chủ thẻ nhận bảo hiểm là Tổ chức bảo hiểm tiền gửi Việt Nam, tên giao dịch quốc tế là Deposit Insurance of Vietnam (DIV).
- Chủ thẻ tham gia bắt buộc là các NHTM, có trách nhiệm

đóng góp tài chính cho tổ chức BHTG và được quyền yêu cầu tổ chức BHTG chi trả tiền bảo hiểm cho người gửi tiền tại NHTM đó trong trường hợp ngân hàng này mất khả năng thanh toán và bị cơ quan có thẩm quyền chấm dứt hoạt động.

- Chủ thể hưởng quyền lợi bảo hiểm là khách hàng gửi tiền bằng đồng Việt Nam tại các NHTM tham gia BHTG.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 1

Qua nghiên cứu một số vấn đề lý luận cơ bản về pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại NHTM ở Việt Nam có thể đưa ra một số kết luận sau:

- Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi điều chỉnh quan hệ tiền gửi (đi vay) của NHTM đối với khách hàng (người gửi tiền), cũng như đảm bảo quyền lợi cho người dân khi tham gia quan hệ cho vay với các NHTM là định chế tài chính lớn trong nền kinh tế.

- Pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi được cấu thành bởi các yếu tố cơ bản:

- + Quy định về chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi của NHTM.
- + Quy định về quyền và nghĩa vụ của chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi của NHTM.
- + Quy định về thủ tục nhận tiền gửi của NHTM.
- + Quy định về hợp đồng tiền gửi.
- + Quy định về bảo hiểm tiền gửi

Chương 2

THỰC TIỄN THỰC THI PHÁP LUẬT VỀ HUY ĐỘNG VỐN DƯỚI HÌNH THỨC NHẬN TIỀN GỬI TẠI AGRIBANK VIỆT NAM

2.1. Những quy định nội bộ của Agribank về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Agribank có hệ thống văn bản quy định nguyên tắc chung của hoạt động huy động vốn như: Mở và sử dụng tài khoản thanh toán; Tiền gửi tiết kiệm trong hệ thống Agribank Việt Nam...

Quy định chung về nguyên tắc hoạt động huy động vốn, các loại hình tiền gửi, đối tượng áp dụng, thủ tục, quyền và trách nhiệm của ngân hàng cũng như khách hàng.

2.2. Thực tiễn thực thi pháp luật về chủ thể tham gia hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Đầu tiên, về chủ thể tham gia quan hệ mở tiền gửi tiết kiệm. Quy định của Agribank dựa theo quy định của pháp luật nói chung về tiền gửi tiết kiệm.

Thứ hai, về chủ thể tham gia mở tài khoản thanh toán. Agribank vẫn chưa có sự thay đổi theo quy định mới của pháp luật. Văn bản quy định về việc mở và sử dụng tài khoản thanh toán được áp dụng trong hệ thống Agribank được ra đời từ năm 2011 theo đó chủ thể được quyền mở tài khoản thanh toán vẫn là cá nhân từ đủ 18 tuổi trở lên. Đây là một thiếu sót trong việc cập nhật quy định mới của pháp luật.

Ngoài ra, theo quy định của pháp luật, chủ thẻ chính của tài khoản thanh toán là cá nhân phải có năng lực hành vi dân sự đầy đủ theo quy định của pháp luật (từ đủ 18 tuổi trở lên). Do đó, thực tiễn phát sinh việc khách hàng từ đủ 15 tuổi đến chưa đủ 18 tuổi mở tài khoản thanh toán, nhưng không cho phép được phát hành thẻ.

Thứ ba, quyền và nghĩa vụ của các bên tham gia giao dịch tiền gửi chưa được quy định rõ ràng. Theo quy định hiện hành của Agribank, người gửi tiền vẫn có quyền sở hữu đối với số tiền gửi ở Agribank, như vậy là mâu thuẫn với bản chất của hợp đồng cho vay tài sản.

Thứ tư, về quyền cầm cố tiền gửi tiết kiệm để đi vay. Agribank cho phép khách hàng được dùng thẻ tiết kiệm cầm cố/thế chấp bảo đảm cho bên thứ ba vay vốn tại Agribank và các TCTD khác. Dẫn đến thực tế gặp phải nhiều rủi ro xảy ra gây thiệt hại đến lợi ích, tài sản của Agribank.

Mặt khác, việc Agribank quy định quyền thế chấp sổ tiết kiệm của người gửi tiền là không đúng quy định của pháp luật. Bởi pháp luật xác định sổ tiết kiệm là giấy tờ có giá, chỉ sử dụng để cầm cố mà không được thế chấp để bảo đảm các nghĩa vụ dân sự.

Thứ năm, về quyền yêu cầu rút tiền trước hạn của bên gửi tiền. Thực tiễn hoạt động huy động vốn bằng hình thức nhận tiền gửi khách hàng được quyền rút tiền trước hạn. Tuy nhiên, theo quy định của BLDS thì bên cho vay không được yêu cầu bên vay trả lại tài sản trước thời hạn. Như vậy, có sự mâu thuẫn giữa quy định về bản chất quan hệ tiền gửi và quan hệ cho vay.

Thứ sáu, ngoài các quy định cơ bản về quyền và nghĩa vụ nói

chung, Agribank có quy định thêm một số quyền phù hợp với thực tiễn hoạt động.

Thứ bảy, quyền và nghĩa vụ trong quan hệ gửi tiền gửi thanh toán vẫn chưa được điều chỉnh theo quy định mới của pháp luật

2.3. Thực tiễn thực thi pháp luật về trình tự, thủ tục huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

- Quan hệ tiền gửi giữa khách hàng và ngân hàng được xác lập chỉ qua việc khách hàng điền thông tin vào giấy yêu cầu theo mẫu có sẵn của ngân hàng.

- Ngoài thực hiện tại trụ sở, Agribank còn thực hiện huy động vốn trực tiếp tại nhà hoặc địa điểm cho khách hàng yêu cầu tiềm tàng rất nhiều rủi ro. Thực tế xảy ra nhiều vụ việc tranh chấp giữa ngân hàng và khách hàng từ những giao dịch trên.

- Quy định của Agribank hiện hành thiếu sót các giấy tờ liên quan đến mở tài khoản thanh toán đối với khách hàng là tổ chức theo quy định pháp luật hiện hành.

- Đối với tiền gửi thanh toán ngoại tệ, quy định còn chung chung, chưa nêu rõ ràng về hồ sơ, thủ tục mở tài khoản tiền gửi ngoại tệ.

2.4. Thực tiễn thực thi pháp luật về hợp đồng tiền gửi

Hiện nay Agribank không có quy định về hình thức, điều kiện hợp đồng tiền gửi rõ ràng. Xác lập quan hệ gửi tiền chỉ dựa theo thông tin bên gửi tiền điền trong giấy yêu cầu theo mẫu có sẵn của Agribank. Sau khi hoàn thành thủ tục, khách hàng được nhận một sổ tiết kiệm hoặc thông tin về số tài khoản. Việc không quy định rõ ràng về hợp đồng tiền gửi gây khó khăn khi phát sinh tranh chấp.

2.5. Thực tiễn thực thi pháp luật về bảo hiểm tiền gửi

- Về quyền áp dụng các biện pháp hỗ trợ tài chính đối với các tổ chức tham gia bảo hiểm tiền gửi. Trong thực tế hoạt động, rất nhiều thời điểm Agribank xảy ra tình trạng gần mất khả năng thanh khoản nhưng không được áp dụng quyền trên.

- Về phí BHTG: Trước khi Luật BHTG năm 2012 được ban hành, phí BHTG được áp dụng đồng hạng cố định 0,15%/năm trên tổng số dư tiền gửi được bảo hiểm, Agribank phải nộp phí BHTG hàng năm rất lớn, ảnh hưởng rất nhiều tới doanh thu và nguồn vốn kinh doanh của mình.

- Về số tiền bảo hiểm được chi trả ở một mức cố định 50 triệu đồng Việt Nam như hiện nay là không thỏa đáng. Quy định này ngược lại với mục đích của bảo hiểm là chia sẻ rủi ro, nguyên tắc của bảo hiểm.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 2

Trong chương 2, luận văn đã nghiên cứu thực tiễn thực thi pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank, trong đó có tham khảo, so sánh với các quy định pháp luật tương ứng của một số nước trên thế giới. Từ đó, tác giả đưa ra một số kết luận sau:

- Các quy định về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank nhìn chung dựa theo quy định của pháp luật.

- Thực tiễn áp dụng pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank cho thấy những bất cập, hạn chế. Đó là: *Thứ nhất*, còn thiếu những quy định về các hình thức nhận tiền gửi

so với thực tiễn hoạt động của các NHTM. *Thứ hai*, bấp cập giữa các quy định về chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi. *Thứ ba*, quy định về hợp đồng tiền gửi chưa đầy đủ. *Thứ tư*, thiếu quy định về thủ tục mở tiền gửi thanh toán ngoại tệ.

Thực tế đó cho thấy pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi cần tiếp tục được nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung và hoàn thiện. Cũng như cần hoàn thiện nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi của Agribank. Định hướng sửa đổi, và các kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại các NHTM và nâng cao hiệu quả hoạt động huy động vốn tại Agribank tôi sẽ đề cập ở chương 3 của luận văn.

Chương 3

MỘT SỐ KIẾN NGHỊ NHẪM HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VỀ HUY ĐỘNG VỐN DƯỚI HÌNH THỨC NHẬN TIỀN GỬI TẠI CÁC NHTM Ở VIỆT NAM VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG HUY ĐỘNG VỐN TẠI ARGIBANK

3.1. Kiến nghị hoàn thiện pháp luật huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi ở Việt Nam

3.1.1. Bổ sung các quy định về các hình thức huy động vốn

- Mở rộng thêm nhiều hình thức tiền gửi thanh toán mới phù hợp với điều kiện của nền kinh tế.

- Xác định rõ tiền gửi có kì hạn và không kì hạn và việc

chuyển giao giữa hai loại tiền gửi này thì phương thức tính lãi suất thế nào.

3.1.2. Kiến nghị hoàn thiện các quy định về chủ thể, quyền và nghĩa vụ của chủ thể tham gia huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Đầu tiên, mở rộng cho mọi đối tượng là tổ chức, cá nhân Việt Nam, nước ngoài đều được tham gia gửi tiền dưới nhiều hình thức và tự do thỏa thuận về lãi suất tiền gửi.

Hoàn thiện các quy định về quyền và nghĩa vụ của các chủ thể tham gia quan hệ tiền gửi. Thống nhất quy định về quyền chủ nợ và quyền sở hữu đối với số tiền được gửi vào NHTM.

Tiếp theo, tạo điều kiện cho hai bên tự thỏa thuận với nhau về quyền và trách nhiệm trong quan hệ tiền gửi nhằm đảm bảo đúng bản chất của quan hệ dân sự, nguyên tắc của hợp đồng.

3.1.3. Về hợp đồng tiền gửi

Đưa ra cơ chế điều hành về lãi suất dung hòa quy định của NHNN, đảm bảo quyền lợi của các bên trong gia quan hệ tiền gửi:

- Thiết lập mức lãi suất cơ bản định hướng lãi suất thị trường. Kiểm soát lãi suất ở mức hợp lý theo hướng chủ động, đồng thời kiểm soát dịch chuyển tín dụng VNĐ sang ngoại tệ.

- Thống nhất các quy định nhằm làm rõ quan hệ tiền gửi, xây dựng hợp đồng tiền gửi dựa trên bản chất là hợp đồng cho vay.

3.1.4. Về quy trình, thủ tục nhận tiền gửi

Bổ sung quy định về trình tự thủ tục mở tài khoản thanh toán ngoại tệ.

3.1.5. Về bảo hiểm tiền gửi

Đầu tiên, mở rộng loại tiền được bảo hiểm đối với ngoại tệ.

Thứ hai, thay đổi hạn mức chi trả bảo hiểm nhằm phù hợp với biến động thị trường và cũng như quyền lợi của người gửi tiền.

Thứ ba, mức phí bảo hiểm tiền gửi tăng theo mức độ rủi ro của từng loại NHTM tham gia BHTG.

Thứ tư, bổ sung quy định về quyền áp dụng các biện pháp hỗ trợ tài chính đối với tổ chức tham gia BHTG.

3.2. Kiến nghị đối với hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi tại Agribank

3.2.1. Hoàn thiện quy định về chủ thể tham gia hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi

Bổ sung quy định về đối tượng tham gia mở tài khoản thanh toán tại Agribank cho cá nhân từ đủ 15 tuổi trở lên.

3.2.2. Sửa đổi Quyết định 1122/QĐ-HĐQT-KHTH về mở và sử dụng tài khoản thanh toán trong hệ thống Agribank

Sửa đổi quy định như đối tượng được phép mở tài khoản thanh toán, quy trình, thủ tục mở tài khoản, quyền lợi của các bên phù hợp với quy định của pháp luật.

3.2.3. Bổ sung mẫu hợp đồng tiền gửi

Bổ sung mẫu hợp đồng tiền gửi, phương thức xác lập hợp đồng tiền gửi trong quy trình nghiệp vụ của Agribank.

3.2.4. Bổ sung quy định quy trình, thủ tục nhận tiền gửi

Một là bổ sung quy định về trình tự thủ tục nhận tiền gửi đối với nhận tiền gửi không tại trụ sở ngân hàng.

Hai là xây dựng hệ thống quản lý khách hàng lớn, tiềm năng, có nhu cầu phục vụ tận nhà hoặc nơi yêu cầu riêng để đảm bảo.

Bà là bổ sung quy định về trình tự thủ tục mở tài khoản thanh toán theo quy định mới của pháp luật.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 3

Trong Chương 3, luận văn đã nêu ra phương hướng sửa đổi, kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi và nâng cao hiệu quả hoạt động huy động vốn tại Agribank. Các điểm còn bất cập, cần sửa đổi bổ sung, hoàn thiện chủ yếu xoay quanh các quy định về quy định hình thức tiền gửi, chủ thể đặc biệt liên quan đến tiền gửi ngoại tệ, hợp đồng tiền gửi, bảo hiểm tiền gửi. Cùng với đó là các kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động huy động vốn tại Agribank Việt Nam. Hoàn thiện pháp luật về huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi cần được quan tâm, với việc học hỏi kinh nghiệm tiến bộ của các nước trên thế giới qua đó vận dụng có linh hoạt trong bối cảnh Việt Nam hiện tại, góp phần tạo ra sự ổn định và phát triển bền vững cho hoạt động của ngân hàng.

KẾT LUẬN

Trong quá trình nghiên cứu, bằng tất cả các phương pháp nghiên cứu đã chọn, tôi đã cố gắng hết sức phân tích rõ những vấn đề pháp lý về hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi cũng như thực tiễn thực thi tại Agribank, từ đó nêu ra những bất cập,

vướng mắc cần khắc phục. Đi sâu vào nghiên cứu và phân tích đánh giá về các quy định pháp luật đã thực sự điều chỉnh được hoạt động này chưa, còn những vấn đề bất cập, mâu thuẫn nào. Quá trình thực thi pháp luật tại Agribank có áp dụng đúng tinh thần mà pháp luật điều chỉnh hay không, từ thực tiễn thực thi rút ra những thiếu sót mà quy định pháp luật cần bổ sung nhằm đảm bảo điều chỉnh được toàn bộ hoạt động huy động vốn nhận tiền gửi. Từ đó đưa ra những giải pháp, kiến nghị nhằm khắc phục tình trạng trên, đảm bảo an toàn cho hoạt động huy động vốn nhận tiền gửi của các NHTM, đảm bảo lợi ích của người gửi tiền, đồng thời tạo hành lang pháp lý cho hoạt động huy động vốn dưới hình thức nhận tiền gửi của NHTM được tiến hành một cách an toàn, hiệu quả.